

Bada i naturligt rent vatten

ÄLSKAT HEMBYGGE. Familjen Thunborgs baddamm i Mariestad är uppdelad i en baddel och en reningsdamm med växter, framför allt vattenmynta och storvuxna gräs.

Trädgårdsdamm eller pool? Varför välja? Med en baddamm eller naturpool får du en härlig damm samtidigt som du kan bada hemma på tomten utan att använda klor.

AV AGNETA BERGSTRÖM
FOTO HENRIK THUNBORG

I en baddamm, ibland även kallad naturpool, tar man hjälp av naturen i stället för att hålla vattnet rent med hjälp av klor. Vattnet renas med hjälp av växter, stenar, mikroskopiska smådjur och goda bakterier. Fördelarna är flera: Du slipper röda ögon, irriterad hud och torrt hår på grund av klor. Djurlivet i trädgården frodas och medan en vanlig pool töms när sommaren är slut bjuder baddammen på en vacker miljö året om.

Trenden med baddammar startade i Österrike på 1980-talet och spreds snart till bland annat Tyskland, Schweiz, Storbritannien, Frankrike, Italien, Tjeckien och USA. I Sverige är de ännu sällsynta. Ett par som vågat prova är Henrik och Viktoria Thunborg som anlade en baddamm i sin trädgård i Mariestad 2009.

– Vi är jättenöjda, hela familjen. När det är fint väder badar vi ofta flera gånger om dagen. Utrustningen har hållit bra, vi har inte behövt byta ut någonting än och då har vi inte valt de dyrare alternativen av filter och annan teknik, berättar Henrik.

Ytan styr valet

En baddamm kan utformas på många olika sätt. Det vanligaste är att som Henrik ha en separat baddel och en reningsdamm med grusbädd och växter. Men man kan också plantera de renande växterna i kanterna på samma damm som man badar i.

– Vad man väljer är dels en smaksak, dels en konsekvens av hur ytan där dammen ska anläggas ser ut. Är den liten brukar det vara lättare att göra en kombo med bad och rening i samma damm. Ett annat alternativ är att placera reningsdammen längre bort från baddammen och låta vattnet rinna tillbaka via en bäck eller ett fall, berättar Andreas Karlberg på Dam-

Planera en baddamm för hela familjen

■ **Storlek.** Ju större vattenvolym, desto lättare blir det att skapa balans i vattnet. Dessutom håller en större vattenmängd värmen bättre. Minsta rekommenderade volym är cirka 10 kubikmeter.

■ **Reningsdel.** En separat filterdamm placeras högre än baddammen så att vattnet rinner tillbaka av egen kraft. Den grävs meterdjup och fylls med lavsten eller

grus tills vattendjupet är 10–20 cm. För att den ska fungera väl bör en tredjedel av den totala vattenytan täckas av växter, annars måste man kompensera med kraftigare filter och/eller UVC-ljus.

■ **Djup.** Vill man simma kan 1,5 meter vara lagom, ska man leka och vill kunna röra sig mer obehindrat räcker 1,2 meter.

■ **Botten.** Dammduk med

skyddsduk både under och över är det vanligaste alternativet. Botten kan täckas med småsten som är dekorativt och gynnar reningen när goda bakterier fäster på stenarna. Nackdelen att det är svårare att få bort skräp som hamnar på botten.

■ **Sten.** Använd gärna sten i miljön kring baddammen. Det gör att den ser mer naturlig ut.

GILLAS AV DJUR. Henrik Thunborg uppskattar att baddammen lockar till sig djur som grodor, salamandrar, trollsländor och fåglar.

center, som arbetat med att anlägga baddammar de senaste fem åren.

En separat reningsdamm byggs vanligtvis upp med en grusbädd i botten. En pump cirkulerar vattnet så att det leds från ett utlopp i baddammens djupaste del ner under grusbädden. Vattnet renas när det sipprar upp mellan stenarna. Arbetet görs av goda bakterier som fäster på stenarnas yta. Sedan tar växternas rötter upp näring innan vattnet rinner tillbaka till baddammen.

Cirkulation renar

Har man baddel och reningsdel i samma damm utformas den vanligen med rikligt med växter och grus i dammens kanter och en baddel i mitten. Då släpps vattnet ut i ytan på flera ställen längs dammens kanter så att näringen fördelas till fler växter.

Olle Fernström på Garden Aquatica är något av en pionjär när det gäller baddammar i Sverige. Han anlade sin första baddamm 1984 och har sedan dess byggt ett tjugotal.

– Det är viktigt att dammen är tillräckligt stor för att man ska få balans i systemet. Baddelen bör innehålla

minst 10–15 kubikmeter vatten och för reningens skull bör det cirkulera genom reningsdammen på 1–2 timmar, säger Olle Fernström.

Henrik, som planerade och byggde sin damm i samråd med Dammbutikerna, håller med om att storleken har betydelse. När han markerade ut baddammen på cirka 50 kvadratmeter på tomten tyckte han att den såg ut att bli jättestor.

– Vi har en grund del där barnen kan leka och en cirka 1,5 meter djup del på där man kan simma. Nu önskar jag att vi hade gjort den lite större så att man kunde ta några simtag till – men det hade jag nog tyckt även om den varit dubbel så stor, säger han.

Utveckling utomlands

I Europa finns flera företag som utvecklat egna koncept för baddammar. De lanserar nu andra generationens naturpooler, ibland kallade levande eller biologiska pooler. Dessa renas med hjälp av fosforfilter och biologiska filter där bakterier och andra mikroorganismer sköter all rening så att man inte längre måste ha en växtdel.

– Det kan vara bra om man har ont

FALLHÖJD. Vattnet i reningsdammen hos familjen Thunborg rinner tillbaka till baddammen via ett litet fall.

om plats eller helt enkelt vill ha en mer traditionell pool men ändå komma ifrån kemikalierna. Det går också att konvertera en befintlig pool till en levande pool med biologisk rening, berättar Magnus Svärd, som varit på utbildning på Biotop i Österrike och nu planerar att med företaget Naturpooler ta konceptet till Sverige.

Även om växter inte är ett måste

kommer den baddamm Magnus planerar att bygga åt sig själv att ha en stor växtdel.

– Personligen tycker jag att en stor del av poängen är att få en vacker och lummig omgivning som inte bara är fin några månader under sommaren utan året om. ■

VÄND! Mer om baddammar

**JOBBAR ÅRET RUNT.
PRECIS SOM DU.**

KAMPANJPRIS!*

JONSERED FRONTRIDER

FR 2213 MA: 32 900 KR (ORD. PRIS 35 900 KR)

INKL KLIPPAGGREGAT 94 CM

* Kampanjpriset gäller till den 31/7 2017 eller så långt lagret räcker. Vi reserverar oss för eventuella tryckfel.

JONSERED.SE

Jonsered®
A WORKING LIFE™

FOTO: BIOTOP

NATURNÄRA. Baddamm med en grundare reningsdel som omger en rektangulär baddel och binder ihop den med naturen på ett fint sätt. Byggt av Biotop i Tyskland.

FOTO: VATTENLIV

STRAMA KANTER. Den här baddammen utanför Kalmar har utformats med strama linjer som blir en kontrast till växterna. I reningsdelen syns kaveldun och svärdslija.

Mer om baddammar och naturpooler

■ **Dammcenter, Önnestad, Kristianstad.** Försäljning/anläggning. www.dammcenter.se
Garden Aquatica, Haninge. Försäljning/anläggning. www.gardenaquatica.se
Naturpooler, Ekeby. Anläggning. www.naturpooler.se
Dammbutiken, Sundsvall. Försäljning. www.dammbutiken.se
Vattenliv, Ljungbyholm, Kalmar. Försäljning. www.vattenliv.se
Biotop. Österrikiskt företag med eget reningskoncept, <https://gb.bio.top>
Ovenstone. Schweiziskt företag med eget reningskoncept. www.ovenstone.ch

FOTO: OVENSTONE

LÄCKER LAGUN. Sten och växter omger den här rundade poolen från Ovenstone i Schweiz. Ett biologiskt filtersystem i kombination med en fosfatfälla gör det möjligt att rena vattnet utan växter eller kemikalier.

➔ **MODERN DESIGN.** En levande pool är inte beroende av växter tack vare ny teknik med biologiska filter. Vid denna Biotop-pool i Tyskland har man ändå gjort en mindre reningsdel bredvid soldäcket.

FOTO: BIOTOP

Fackelblomster.

FOTO: IBL

10 reningsväxter

■ **Robusta, snabbväxande växter**, som är härdiga och gärna vildväxande där du bor, är bra reningsväxter. Dessa kan kompletteras med sorter som väljs för sitt dekorationsvärde.

1. Blomvass, *Butomus umbellatus*.
2. Fackelblomster, *Lythrum salicaria*.
3. Gul svärdslija, *Iris pseudacorus*.
4. Jättegroe, *Glyceria maxima*.
5. Kalmus, *Acorus calamus*.
6. Kaveldun, *Typha*.
7. Missne, *Calla palustris*.
8. Rörflen, *Phalaris arundinacea*.
9. Svalting, *Alisma plantago-aquatica*.
10. Vattenmynta, *Mentha aquatica*.

FOTO: IBL

Gul svärdslija.

Teknik i baddammen

Pump: En pump som cirkulerar vattnet mellan baddamm och reningsdel är den viktiga gaste utrustningen. Den placeras oftast i en egen pumpkammare eftersom man inte får göra några elinstallationer förutom 12/24 volts produkter i dammen.

Filter: Som komplement till den biologiska reningen används ett mekaniskt filter och ett förfilter som tar bort partiklar. Även i det mekaniska filtret sker biologisk rening då goda bakterier fäster på filtermaterialet.

Skimmer: Samlar upp löv och annat som hamnar på vattenytan så att det inte faller till botten och bryts ner där.

UV-Ljus: Tar bort små svävande alger som gör vattnet grönaktigt. Ljuset gör att de klumpar ihop sig och fastnar i filtret. Algerna är ofarliga.